

CRNA GORA

**AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE
I POŠTANSKU DJELATNOST**

Broj: 0102 – 3370/3

Podgorica, 07. 08. 2025. godine

IZVJEŠTAJ

**o sprovedenom otvorenom konsultativnom procesu povodom pripreme
Pravilnika o uslovima za planiranje, izgradnju, održavanje, pristup i
korišćenje elektronskih komunikacionih mreža, elektronske
komunikacione infrastrukture i povezane opreme**

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (u daljem tekstu: Agencija) je, shodno Dokumentu o vođenju otvorenog konsultativnog procesa povodom pripreme Pravilnika o uslovima za planiranje, izgradnju, održavanje, pristup i korišćenje elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme (akt broj 0402–2235/1 od 22. 04. 2025. godine) pokrenula otvoreni konsultativni proces povodom pripreme predmetnog Pravilnika.

Javni poziv za dostavljanje komentara, mišljenja i sugestija objavljen je na internet stranici Agencije (www.ekip.me) 17. 06. 2025. godine. Pored toga, Agencija je, cijeneći da je Pravilnik o uslovima za planiranje, izgradnju, održavanje, pristup i korišćenje elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme, posebno značajan za operatore i subjekte koji se bave planiranjem, projektovanjem i gradnjom elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme, uputila direktan poziv za učešće u konsultativnom procesu sljedećim pravnim subjektima:

- Crnogorski Telekom a.d. Podgorica
- Mtel d.o.o. Podgorica
- One Crna Gora d.o.o. Podgorica
- Telemach d.o.o. Podgorica
- IPMONT d.o.o. Podgorica
- Orion Telekom d.o.o. Podgorica
- Wireless Montenegro d.o.o. Podgorica
- Radio difuzni Centar d.o.o. Podgorica
- Željeznička infrastruktura Crne Gore a.d.
- Komunalne usluge d.o.o.
- Crnogorski elektrodistributivni sistem d.o.o.
- Sky Towers Infrastructure d.o.o.
- Inženjerska komora Crne Gore.

Po javnom pozivu za dostavljanje komentara, mišljenja i sugestija u vezi sa Nacrtom pravilnika o uslovima za planiranje, izgradnju, održavanje, pristup i korišćenje elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme, svoje predloge, primjedbe i komentare su dostavili sljedeći subjekti:

- Mtel d.o.o. Podgorica
- Crnogorski Telekom a.d. Podgorica

Agencija se zahvaljuje na dostavljenim predlozima, primjedbama i komentarima operatorima koji su ih dostavili. Oni će svakako uticati da tekst pravilnika bude kvalitetniji i precizniji, a samim tim i lakši za primjenu.

Agencija je pripremila odgovore na pristigle predloge, primjedbe i komentare po redoslijedu prijema:

Predlozi, primjedbe i komentari Mtela i odgovori Agencije:

1. Komentar Mtela – opšti

Prvenstveno iznosimo posebnu primjebu na nacrt pravilnika da isti ne sadrži uslove za izgradnju nadzemne elektronske komunikacione infrastrukture (EKI) i povezane opreme (PO).

Odgovor Agencije:

Agencija, u skladu sa stavom 8 člana 14 Zakona o elektronskim komunikacijama (u daljem tekstu „Zakon“), propisuje bliže uslove za planiranje izgradnju, održavanje, pristup i korišćenje pojedinih vrsta elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme, kao i podatke koje su s tim u vezi operatori dužni da objave. S obzirom da operatori u Crnoj Gori skoro isključivo za razvoj svojih nadzemnih elektronskih komunikacionih mreža koriste već postavljene stubove drugih mrežnih operatora (npr. elektrodistributivnog sistema, gradske rasvjete i sl.), ti stubovi ne pripadaju elektronskoj komunikacionoj infrastrukturi i povezanoj opremi, prema njenoj definiciji iz člana 8 stav 1 Zakona. Iz tog razloga Agencija nije ovlašćena da propisuje uslove za izgradnju nadzemne infrastrukture koju operatori koriste za razvoj svojih mreža.

2. Komentar Mtela – opšti

Druga primjedba za koju smatramo da je opšteg značaja, odnosi se na obavezu operatora koji želi da izgradi mrežu da mora 30 dana prije početka instalacije mreže da javno objavi namjeru sa odgovarajućim podacima (član 7) iz čega proističu prava iz člana 8 drugih operatora da iskažu interesovanje za korišćenje te mreže i onda operator investitor/vlasnik MORA planirati kapacitete optike za sve zainteresovane operatore pod jednakim i nediskriminatorskim uslovima itd. U tom narativu slijede i ostali članovi do kraja, tj. do člana 14 (između ostalog tiče se potreba drugih operatora za proširenjem kapaciteta, održavanje i dr.). Sličan komentar se odnosio i na čl.14 Izgradnja i korišćenje EKM iz ZEK-a kao sporan u dijelu konsultacija između operatora i stručnih službi EKIP-a.

Poštujući korisnički stav da oni imaju mogućnost izbora operatora i da operatori treba da se bore kvalitetom ponuđenih servisa, sav teret kvaliteta usluge distributivne mreže pada na samo jednog operatora. Takva situacija može da djeluje vrlo diskriminatorno, pogotovo u situacijama gdje svi operatori imaju jednake mogućnosti za razvoj sopstvene distributivne mreže.

Odgovor Agencije:

Smatramo da je potrebno naglasiti da se navedena opšta primjedba Mtela odnosi na „Prilog 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima“. U odnosu na sam komentar, Agencija najprije želi da istakne da navedena obaveza operatora već postoji u važećem Pravilniku o uslovima za planiranje, izgradnju, održavanje i korišćenje elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme („Sl.list Crne Gore“, br. 059/15 od 15.10.2015, 039/16 od 29.06.2016), tako da se ne radi o novoj obavezi za operatore. Pored toga, cilj navedene obaveze jeste izgradnja jedne distributivne optičke mreže, koju mogu da koriste svi zainteresovani operatori pod nediskriminatornim uslovima. To bi značilo da se smanjuju troškovi izgradnje u slučaju da svi operatori nezavisno grade svoje distributivne mreže na istom području. Pored toga, to bi značilo i veći izbor za krajnje korisnike koji bi, nezavisno od vlasnika distributivne mreže, mogli da odaberu usluge operatora koji može da ih ponudi i preko iznajmljene distributivne mreže. Agencija u ovoj obavezi i pravu operatora ne prepoznaje nikakvu diskriminaciju, već naprotiv smatra da se povećava izbor za krajnje korisnike.

3. Komentar Mtela – opšti

I na kraju, kako je u komentarima i/ili pitanjima navedeno smatramo da je bitna usklađenost ovog podzakonskog akta Zakona o elektronskim komunikacijama i Zakona o izgradnji objekata („Sl.list Crne Gore“, br. 19/25 i Zakona o uređenju prostora („Sl.list Crne Gore“, br. 19/25).

Odgovor Agencije:

Agencija će uskladiti odredbe pravilnika sa svim važećim zakonima, u slučajevima u kojima utvrdi da postoji neusklađenost.

4. Komentar Mtela – član 1

Na što se tačno misli, odnosno na koje "pojedine vrste" EKM, EKI i PO se ovo odnosi? Ovdje me prvenstveno zanimaju posebni uslovi za nadzemnu EKI i PO jer to ne primjećujem u ovom pravilniku i njegovim priložima.

Odgovor Agencije:

Termin „Pojedine vrste elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme“ se odnose na priloge pravilnika za koje je Agencija procijenila da imaju najveći značaj za razvoj elektronskih komunikacionih mreža. To znači, da u slučaju potrebe Agencija može propisati uslove i za druge vrste elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme koje nijesu obuhvaćene pravilnikom. Što se tiče uslova za nadzemnu elektronsku komunikacionu infrastrukturu i povezanu opremu, odgovor Agencije je dat kod Mtelovog komentara 1.

5. Komentar Mtela – član 1

Predlog da se doda stav 2 koji glasi:

„U skladu sa odredbama člana 8, stav 6 Zakona o izgradnji objekata („Sl. list Crne Gore“, br.19/25), ovaj Pravilnik predstavlja poseban propis, a Agencija je Organ za tehničke uslove kojemu se Investitor ima obavezu obratiti za dobijanje Tehničkih uslova neophodnih za izradu tehničke dokumentacije za planirani objekat za oblast elektronskih komunikacija.“

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za dodavanjem ovog stava, jer smatra da se opštim aktom Agencije ne može utvrđivati šta je poseban propis i ko je Organ za tehničke uslove, već to treba da bude utvrđeno posebnim aktima u skladu sa Zakonom o izgradnji objekata.

6. Komentar Mtela – član 2, stav 1

Da li se i kako u ovo uklapa i Zakon o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje EKM velikih brzina?

Da li se negdje mogu navesti koji su to konkretno standardi, propisi i tehničke preporuke na koje se ovdje misli.

Odgovor Agencije:

Odredbe ovog pravilnika su u skladu sa Zakonom o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina.

Agencija nije nadležna za objavu crnogorskih i međunarodnih standarda, već su za to nadležne druge institucije. Propise iz oblasti elektronskih komunikacija dijelom donosi Agencija, a dijelom i nadležno ministarstvo, pa su u tom kontekstu javno dostupni dokumenti.

7. Komentar Mtela – član 3, stav 3

Predlog za dopunu stava 3, tako da glasi:

„Prilikom planiranja fizičke infrastrukture kojom se realizuje i omogućava odvijanje svih vidova kopnenog (putevi i željeznice), vodenog (luke, trajekti i dr.) i vazdušnog (aerodromi, kontrolni tornjevi, radarski sistemi i dr.) saobraćaja za prevoz putnika i roba, potrebno je predvidjeti koridore i kapacitete za elektronsku komunikacionu infrastrukturu i povezanu opremu na način da se omogući razvoj elektronskih komunikacionih mreža svih postojećih i eventualnih budućih operatora elektronskih komunikacija na nediskriminatorskim osnovama, te se na taj način stvore uslovi za pružanje najsavremenijih elektronskih komunikacionih mreža, usluga i servisa na lokacijama pomenute infrastrukture.“

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za izmjenu i dopunu navedenog stava, jer smatra da je tekst u nacrtu pravilnika jasniji i da obuhvata sve elemente koje je predložio Mtel.

8. Komentar Mtela – član 4, stav 5

Treba imati u vidu da danas EKI ne grade isključivo operatori elektronskih komunikacija i da samim time oni nijesu isključivi vlasnici EKI. Nove ulice sa pratećom infrastrukturom koja uključuje i EKI, u gradovima najčešće grade lokalne samouprave i budu vlasnici, a da nemaju regulisanu firmu za upravljanje tom EKI. Takođe su tu i zgrade unutar kojih je EKI u zajedničkom vlasništvu etažnih vlasnika.

Trebalo bi precizno definisati što tačno podrazumijeva i na koji način se vidi "evidencija" pogotovo ako se ima u vidu da operatori nijesu isključivi vlasnici EKI

Odgovor Agencije:

Agencija je u potpunosti svjesna svih situacija koje se javljaju kod građenja elektronske komunikacione mreže, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme, pa je samim tim proširila obavezu na sve vlasnike navedenog, a ne samo na operatore.

Što se tiče „preciznije definicije evidencije“, Agencija, s obzirom da Mtel nije dao predlog za preciznije definisanje, smatra da ono nije potrebno iz razloga što sve navedene mreže i infrastrukturu treba da prati odgovarajuća dokumentacija, koju pripremaju ovlašćena i stručna lica koja su upoznata sa načinom evidencije elemenata mreže, infrastrukture i opreme.

9. Komentar Mtela – član 5, stav 1

Kako se ovo primjenjuje na vlasnike EKI koji nijesu registrovani operatori?

Odgovor Agencije:

Obaveza održavanja elektronske komunikacione mreže, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme koja je navedena u ovom stavu je opšta obaveza svih vlasnika, a sama primjena će zavisi od adekvatne kontrole nadležnih organa.

10. Komentar Mtela – član 5, stav 2

Zamijeniti riječ "pristupke" u riječ "pristupe" ili "postupke".

Dodao termin "Interventno" je "Korektivno" je kada se planski otklanjaju degradacije uočene preventivnim održavanjem i (ili) stalnim nadzorom, a "Interventno" je kada se radi o incidentnim situacijama kada se djeluje urgentno bez prethodnog planiranja.

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata predloge za izmjenama i dopunama stava 2 člana 5, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu pravilnika.

11. Komentar Mtela – član 5, stav 3

Što ako se analizom pokaže da su troškovi održavanja neprihvatljivi? Da li tada nema održavanja? Uostalom što predstavlja "prihvatljive troškove održavanja"?

Odgovor Agencije:

Kao što je navedeno u stavu 1 ovog člana: „Vlasnik elektronske komunikacione mreže, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme dužan je da, u cilju njihovog pravilnog funkcionisanja, omogućavanja dostupnosti, raspoloživosti i odgovarajućeg kvaliteta elektronskih komunikacionih usluga, obezbjedi njihovo održavanje u toku njihovog životnog vijeka.“, tako da ono što je napisano u stavu 3 ovog člana kao jedan od elemenata koje treba uzeti u obzir prilikom pripreme plana i procedura održavanja, ni na koji način ne oslobađa vlasnika elektronske komunikacione mreže, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme od obaveze održavanja iste.

12. Komentar Mtela – član 5, stav 4

Nijesu uvijek vlasnici EKI registrovani operatori!!!

U principu operator vlasnik i operator korisnik su dužni da ispoštuju dolje navedene uslove, ali to nijesu jedini i isključivi uslovi koje moraju ispoštovati u ovoj proceduri, a to se precizno uređuje ugovorom između vlasnika i korisnika

Odgovor Agencije:

Agencija u potpunosti prihvata konstatacije Mtela. Pri tome, u njima ne vidimo predloge za izmjene ili dopune navedenog stava.

13. Komentar Mtela – član 6, stav 1

Tehnički pregled u smislu izgradnje objekta i postupka pribavljanja upotrebne dozvole definisan je u Članu 55 aktuelnog Zakona o izgradnji objekata („Sl.list Crne Gore“, br. 19/25). Pretpostavljam da se ovdje misli na to.

Odgovor Agencije:

Ovdje se upravo radi o tehničkom pregledu koji je propisan Zakonom o izgradnji objekata.

14. Komentar Mtela – član 6, stav 2

Nijesu uvijek vlasnici EKI registrovani operatori!!!

Odgovor Agencije:

Agencija u potpunosti prihvata konstataciju Mtela. Pri tome, u njima ne vidimo predloge za izmjene ili dopune navedenog stava.

15. Komentar Mtela – član 7, stav 1

Jedini relevantni propis za tehničku dokumentaciju kod izgradnje objekata u CG je Zakon o izgradnji objekata (19/25) i njegov Pravilnik o načinu izrade, sadržini i ovjeri tehničke dokumentacije za građenje objekta (053/25). Sve ostalo mora biti usklađeno sa ovim propisima.

Odgovor Agencije:

S obzirom da u komentaru Mtela Agencija ne prepoznaje predlog za izmjenu ili dopunu navedenog stava, smatramo da postojeća formulacija ovog stava obuhvata i datu konstataciju Mtela.

16. Komentar Mtela – član 7, stav 2

U skladu sa Zakonom o izgradnji objekata (19/25), poglavlje II, članovi 8 i 9, ne postoji zaseban projekat EKM već je to samo zaseban dio Idejnog rješenja, Idejnog projekta, Glavnog projekta ili Projekta izvedenog stanja kompletnog objekta, kao je i naznačeno članu 9, stav 2, tačka 6 pomenutog zakona. A svi djelovi tehničke dokumentacije moraju biti međusobno usaglašeni.

Odgovor Agencije:

U stavu 2 člana 9 Zakona o izgradnji objekata je navedeno da: „Tehničku dokumentaciju iz stava 1 tač. 2 do 5 ovog člana čine:... 6) projekat elektronskih komunikacionih mreža i/ili elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme;“, tako komentar Mtela da projekat elektronske komunikacione mreže ne postoji kao zaseban ne prihvatamo. Pri tome ovaj komentar Mtela smatramo konstatacijom, a ne predlogom za izmjene ili dopune ovog stava.

17. Komentar Mtela – član 7, stav 3

Ovo nije terminologija koja je u skladu sa Zakonom o izgradnji objekata (19/25). Treba koristiti termin "Projekat izvedenog objekta" u skladu sa članom 13 pomenutog zakona.

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata predloge za izmjenom stava 3 člana 7, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu pravilnika.

18. Komentar Mtela – član 7, stav 4

Osim što ovdje takođe treba koristiti termin "Projekat izvedenog objekta", mislim da dalji sadržaj ovog stava nije usaglašen sa Zakonom o izgradnji objekata (19/25), član 13, kao ni sa Pravilnikom o

načinu izrade, sadržini i ovjeri tehničke dokumentacije za građenje objekta (053/25) u širem smislu, a posebno članovima 6 i 7.

Alineja 3 - Ovo je suvišno jer u skladu sa Zakonom o izgradnji objekata (19/25) kao i sa Pravilnikom o načinu izrade, sadržini i ovjeri tehničke dokumentacije za građenje objekta (053/25) svaki glavni projekat se izrađuje kao komplet tehnička dokumentacija koja se može sastojati iz više odgovarajućih djelova međusobno usklađenih. Ti djelovi tehničke dokumentacije su u stvari projekti posebnih instalacija/sistema i kao takvi oni moraju biti i sastavni dio eventualnog projekta izvedenog stanja.

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata primjedbe i predloge za izmjenom stava 4 člana 7, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu pravilnika.

19. Komentar Mtela – član 7, stav 4

Mislim da je potrebno i ovaj pasus usaglasiti sa odredbama Zakona o izgradnji objekata (19/25), član 21 koji se tiče načina i dužine čuvanja tehničke dokumentacije.

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata primjedbe i predloge za izmjenom stava 5 člana 7, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu pravilnika.

20. Komentar Mtela – član 8

Nedostaju uslovi za nadzemnu EKI i PO!!!

Odgovor Agencije:

Agencija je već dala odgovor na ovaj komentar, kao odgovor na Mtel komentar pod brojem 1.

21. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 1

Predlog da se u stavu 2 dodaju riječi „korišćenja i održavanja“

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata primjedbe i predloge za izmjenom stava 2 člana 1 Priloga 1, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu pravilnika.

22. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 2, stav 1, alineja 2

Cijev velikog prečnika može biti i metalna (npr. FeZn, Al i sl.) koje se koristi u posebnim situacijama (npr. mostovi, podzide, prelazi gdje je potrebna cijev sa ojačanjem i sl.)

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata primjedbe i predloge za izmjenom člana 2, stav 1, alineja 2 Priloga 1, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu pravilnika.

23. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 2, stav 1, alineja 3

Predlažemo termin „Koridor elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme“ jer bi kao takav mogao obuhvatati i nadzemnu EKI i PO.

Predlog da se alineja dopuni riječima "prostorno-planskom i(ili) tehničkom dokumentacijom", sa obrazloženjem da se „širina koridora određuje se samo ovim aktima”.

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata prvi predlog za izmjenom ove alineje, jer se Prilog 1 odnosi isključivo na telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju.

Agencija ne prihvata drugi predlog za dopunom ove alineje, jer smatra da se navedenom dopunom ne doprinosi većoj preciznosti ovog pojma, a i zbog toga što se navedena definicija već koristi u određenom broju propisa koje je Agencija usvojila.

24. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 2, stav 1, alineja 6

Predlog za dopunu definicije:

„telekomunikaciona kablovska galerija: podzemna prostorija u obliku hodnika, većih ili značajno većih dimenzija u odnosu na telekomunikaciona kablovska okna, sa pratećim nosećim elementima koji služe za smještaj velikog broja telekomunikacionih kablova i omogućavaju relativno jednostavno manipulisanje i rad sa i nad kablovima;”

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za dopunom ove alineje, jer smatra da se navedenom dopunom ne doprinosi većoj preciznosti ovog pojma, a i zbog toga što se navedena definicija već koristi u određenom broju propisa koje je Agencija usvojila.

25. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 2, stav 1, alineja 6

Predlog za dodavanje nove alineje:

„telekomunikacioni kablovski kanal/kanaleta: posebna građevinska struktura izrađena od betonskih ili metalnih elemenata, pravougaonog poprečnog presjeka manjih dimenzija, koja se postavlja na trasi telekomunikacione kablovske kanalizacije za potrebe polaganja cijevi i kablova, a u okviru objekata gdje nije moguće polagati direktno ili uopšte telekomunikacione cijevi, tipa most, tunel i sl”

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata predlog za dopunom stava 1 stava 2 člana 1 Priloga 1, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu pravilnika.

26. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 2, stav 1, alineja 7

Predlog za dopunu definicije telekomunikaciona kablovska kanalizacija riječima „malog i velikog prečnika kao i mikrocijevi” jer su „Obuhvaćeni i uključeni prethodno definisani pojmovi”.

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za dopunom ove alineje, jer smatra da je predložena dopuna u potpunosti obuhvaćena predloženom formulacijom.

27. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 2, stav 1, alineja 8

Predlog za dopunu definicije tako da glasi: „**telekomunikaciona kablovska okna**: podzemne prostorije različitih dimenzija shodno konkretnom položaju u prostoru i namjeni, koje se postavljaju na mjestima nastavljanja, ukrštanja i promjene smjerova telekomunikacione kablovske kanalizacije, kao i ispred pristupnih čvorova i drugih objekata u kojima je smještena oprema elektronskih komunikacionih mreža, a služe prevashodno za usmjeravanje telekomunikacionih kablova i smještaj kablovskih rezervi i nastavaka;”

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za dopunom ove alineje, jer smatra da se navedenom dopunom ne doprinosi većoj preciznosti ovog pojma, a i zbog toga što se navedena definicija već koristi u određenom broju propisa koje je Agencija usvojila.

28. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 2, stav 1, alineja 9

Predlog za dopunu definicije tako da glasi: „**trasa telekomunikacione kablovske kanalizacije**: projektovani ili već izgrađen pravac i geodetski pozicionirana linija telekomunikacione kablovske kanalizacije odgovarajućih dimenzija unutar koridora telekomunikacione kablovske kanalizacije.”, zbog „U principu u okviru jednog koridora može postojati više trasa tk kanalizacije”.

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za dopunom ove alineje, jer smatra da se navedenom dopunom ne doprinosi većoj preciznosti ovog pojma, a i zbog toga što se navedena definicija već koristi u određenom broju propisa koje je Agencija usvojila.

29. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 3, stav 2, 3 i 4

Predlog za dopunu stavova 2, 3 i 4, tako da glase:

„Klasična telekomunikaciona kablovska kanalizacija je vrsta građevine kod koje je najmanja dubina rova 60 cm a najmanja širina rova 15 cm u koji se polažu cijevi velikog i malog prečnika, kao i mikrocijevi.

Minirov je vrsta plitke telekomunikacione kablovske kanalizacije pri čijoj gradnji se dozvoljava iskop rova dubine do 40 cm i širine do 15 cm u koji se polažu cijevi malog prečnika i mikrocijevi.

Mikrorov je vrsta plitke telekomunikacione kablovske kanalizacije pri čijoj gradnji se dozvoljava iskop rova dubine do 30 cm i širine do 5 cm u koji se polažu cijevi malog prečnika i mikrocijevi.”

Jer „Naglasiti da rov nije tk kanalizacija, već su to cijevi koje se koriste.”

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata predlog za dopunom navedenih stavova, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu pravilnika. Pored toga, potrebno je istaći da u ovom članu pravilnika nije napisano da je rov telekomunikaciona kanalizacija, već je definicija ovog pojma navedena u članu 2 Priloga 1.

30. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 4, stav 1 i 2

Predlog za zamjenu mjesta stavova 1 i 2, kao i za izmjene i dopune, tako da glase:

„Prilikom izrade prostorno planskih dokumenata planiranje telekomunikacione kablovske kanalizacije vrši se u skladu stepenom razvoja i brojem postojećih i potencijalnih operatora

elektronskih komunikacija, kao i sa konceptom razvoja elektronske komunikacione mreže, tehnološkim razvojem telekomunikacionih kablova koji će se koristiti, tehnološkim razvojem komponenti telekomunikacione kablovske kanalizacije, pri čemu se obavezno uzima u obzir potrebe izgradnje telekomunikacione kablovske kanalizacije na određenom prostoru i skladu s tim se planiraju potrebni koridori i trase telekomunikacione kablovske kanalizacije.

Projektovanje i građenje telekomunikacione kablovske kanalizacije vrši se prvenstveno u skladu sa konceptom važećih prostorno planskih dokumenata, zatim sa propisima i podzakonskim aktima kojima su regulisane oblasti uređenja prostora, izgradnje objekata i elektronskih komunikacija, te na kraju prema realnim investicionim potrebama i mogućnostima izgradnje infrastrukture. "

Zato što „Nakon prostorno-planske dokumentacije slijedi izgradnja objekta. Prema Zakonu o izgradnji objekata (19/25) projektovanje i građenje se svrstava u Izgradnju objekta i zato je predložen pasus. "

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za izmjene navedenih stavova jer su u stavu 1 Nacrta dati opšti principi za planiranje i izgradnju telekomunikacione kablovske kanalizacije, dok je u stavu 2 predviđeno obavezno planiranje telekomunikacione kablovske kanalizacije prilikom izrade prostorno planskih dokumenata. Agencija će izvršiti dopunu stava 2, u cilju veće preciznosti. Predloženi stav 1 u principu obuhvata ono što je navedeno u stavovima 1 i 2 Nacrta, dok se predloženi stav 2 odnosi na projektovanje i građenje, što nije predmet ovog člana.

31. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 4, stav 3

Predlog za dopunu stava 3, tako da glasi:

„Kad god je to moguće, za sve elektronske komunikacione mreže koje koriste telekomunikacione kablove za podzemnu montažu, bez obzira na njihovu namjenu, treba da se planira i gradi samo jedan sistem telekomunikacione kablovske kanalizacije na određenom području. "

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za dopunom ovog stava, jer smatra da kada kod je to moguće telekomunikacione kablove treba postavljati u telekomunikacionu kanalizaciju, a sa druge strane smatra da je jedino održivo rješenje da se za jedno područje planira jedna telekomunikaciona kablovska kanalizacija koja bi zadovoljila zahtjeve svih koji žele da je koriste.

32. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 5, stav 2

Osnov za planiranje EKI i PO u okvirima nekog prostorno-planskog dokumenta su osnovni urbanistički parametri u okviru granica tog dokumenta koji, između ostalog, obuhvataju postojeće i planirane kapacitete i namjene objekata i infrastrukture, broj postojećih i planersko predviđanje broja novih stanovnika, kapacitete postojeće i potrebe za novom EKI i PO, razvijenost EKM na planiranom području, broj aktivnih i planersko predviđanje broja novih operatora el.kom., planerski dodijeljen širinu koridora za novu i proširenja postojeće EKI i PO i sl. Svi prostorni planovi nižeg reda se donose sa minimalnim periodom važenja 5 godina, tako da planovi za EKI i PO na tom području moraju zadovoljiti potrebe perioda važenja samog plana.

Odgovor Agencije:

S obzirom da u komentaru Mtela Agencija ne prepoznaje predlog za izmjenu ili dopunu navedenog stava, smatramo da postojeća formulacija ovog stava obuhvata i datu konstataciju Mtela.

33. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 5, stav 3

Ovaj podatak planer može znati isključivo na osnovu podataka koje eventualno dobije od operatora EK koji egzistiraju na području plana. Zato u ovom pasusu treba dodatno naglasiti potrebu da se planer obavezno obraća operatorima za dobijanje ovog podatka.

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za dopunom ovog stava, jer smatra da navedeni propis ne treba da propisuje djelovanje planera, tj. stručnjaka koji učestvuju u pripremi plana, već treba da propiše uslove koje treba da budu ispunjeni prilikom pripreme plana.

34. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 5, stav 5

Ukoliko nema prostornog plana onda se UT uslovi izdaju u skladu sa Članom 147 Zakona o uređenju prostora („Sl.list Crne Gore“, br. 19/25), gdje se EKI i PO tretira kao objekat od državnog opšteg interesa, a UT uslove treba da izda regulatorni organ nadležan za poslove telekomunikacija, što je po mome mišljenju EKIP. Zato ovaj pasus treba promijeniti i uskladiti sa navedenim zakonom.

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za dopunom ovog stava, jer navedeni stav se ne bavi izdavanjem urbanističko tehničkih uslova, o kojima govori član 147 Zakona o uređenju prostora („Sl.list Crne Gore“, br. 19/25). Pri tome navedeni stav ni u čemu nije suprotan onome što je napisano u navedenom članu Zakona o uređenju prostora.

35. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 5, stav 6

Ovo se može primijeniti samo na „green field“ područjima. Ukoliko na nekom području postoji mreža sa bakarnim kablovima, potreba da se radi rekonstrukcija, izmiještanje ili proširenje EKI, onda se svako planiranje upodobljuje konkretnoj situaciji. Zato bi trebala korekcija i dopuna ovog pasusa.

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za izmjenom ovog stava, jer se navedeni stav, kao i čitav član, odnosi na planiranje kapaciteta telekomunikacione kanalizacije. To praktično znači da se navedeni član odnosi na planiranje nove infrastrukture, pri čemu se navodi da se kapacitet te kanalizacije planira uz pretpostavku korišćenja optičkih kablova kao standardnog rješenja. Kod rekonstrukcije postojeće telekomunikacione kablovske kanalizacije u kojoj su smješteni bakarni kablovi, svakako se mora uzeti u obzir postojeće stanje.

36. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 5, stav 7

Komentar se naslanja na prethodni i dodajem da bi trebalo razmatrati i bakarne kablove većeg kapaciteta od 300 parica jer se npr. realno može desiti situacija sa izmiještanjem tk kanalizacije gdje već postoje bakarni kablovi većeg kapaciteta.

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za izmjenom ovog stava, jer smatramo da u svakom slučaju operatori treba da primjenjuju tehnološki napredna rješenja, pa u tom kontekstu smatramo i navedeni predlog koji omogućava dalje skraćivanje bakarne pristupne petlje, kako bi korisnicima bili dostupne napredne elektronske komunikacione usluge odgovarajućeg kvaliteta. Izmještanje postojeće telekomunikacione kablovske kanalizacije ne spada u planiranje iste, već se sprovodi zbog određenih opravdanih razloga. Pored toga navedeno rješenje je bilo i u važećem pravilniku, pa bi povećanje kapaciteta bakarnih kablova predstavljalo korak unazad.

37. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 5, stav 10

Ovo usklađivanje različitih infrastruktura u okviru prostorno-planske i tehničke dokumentacije se zove sinhron plan. Sinhron planom se definiše položaj i širina koridora EKI i PO.

Nosioци prikupljanja ovih podataka su licencirane firme koje dobiju posao izrade konkretnog prostornog plana ili tehničke dokumentacije za građenje objekta.

Odgovor Agencije:

S obzirom da u komentarima Mtela Agencija ne prepoznaje predlog za izmjenu ili dopunu navedenog stava, smatramo da postojeća formulacija ovog stava obuhvata i datu konstataciju Mtela.

38. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 5, stav 10

Izuzetno od ovoga su situacije kada treba planirati tk okna u kojima će se polagati bakarni kablovi i vršiti eventualno izrada nastavaka na njima.

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog za izmjenom ovog stava, jer se navedeni stav, kao i čitav član, odnosi na planiranje pozicije telekomunikacionih okana. To praktično znači da se navedeni član odnosi na planiranje nove infrastrukture, pri čemu se navodi da se pozicija okana planira uz pretpostavku korišćenja optičkih kablova kao standardnog rješenja. Kod telekomunikacione kablovske kanalizacije u kojoj se nalaze bakarni kablovi u skladu sa uslovima planiranja bakarnih kablova iz ovog pravilnika, u skladu sa tim će se planirati i pozicija telekomunikacionih okana.

39. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 6, stav 1

Predlog da se navedeni stav izmijeni i dopuni tako da glasi:

„Telekomunikaciona kablovska okna omogućavaju izradu nastavaka na kablovima, a prema potrebi i cijevima malog prečnika i mikrocijevima, smještaj rezervnih dužina kabla, kao i promjenu smjera polaganja kabla i trase telekomunikacione kanalizacije“, uz obrazloženje da „Treba naglasiti jer se nigdje u oknima ne nastavljaju cijevi velikog prečnika.“ i „Mijenja se smjer trase, a ne cijevi“

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata predlog za izmjenu navedenog stava, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu pravilnika.

40. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 6, stav 3

Pod betonskim monolitnim oknima podrazumijeva se ono što smo nekad nazivali AB oknima sa

izlivanjem donje i gornje ploče i zidovima okna? Što se desilo u tom slučaju sa oknima čiji zidovi se zidaju betonskim blokovima?

Odgovor Agencije:

Agenciji je termin „betonska monolitna okna“ zadržala, jer on postoji u važećem pravilniku iz 2014. godine, a obuhvata ono što je navedeno u prvoj rečenici komentara Mtela. Kada se zidovi telekomunikacionih okana zidaju betonskim blokovima, onda ona pripadaju „montažnim betonskim oknima“, na koja se odnosi stav 4 ovog člana.

41. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 6, stav 4

Po pravilu unutrašnje (svijetle) dimenzije okna zavise od širine i visine poprečnog presjeka trase tk kanalizacije koja se uvodi u okno pri čemu se trebaju zadovoljiti uslovi o minimalnom rastojanju vrha cijevi u najgornjem redu trase od nivoa tla, uslovi o minimalnim rastojanjima cijevi od plafona, bočnih strana i poda okna kako bi se omogućila normalna manipulacija kablova prilikom njihove instalacije, uslovi za postavljanje nosača kablova, rezervi i spojnica na zidove okna i sl.

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata komentar Mtela, ali kako nije predložena izmjena ili dopuna navedenog stava, ocjenjujemo da predložena formulacija obuhvata navedeni komentar.

42. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 6, stav 5

U normalnim situacijama samo ako dimenzijama ispunjavaju odgovarajuće zahtjeve (navedeno u prethodnom komentaru), a u posebnim situacijama kada nije moguće ispuniti neke zahtjeve, pri čemu se potvrđuje da zadovoljavaju uslove u pogledu funkcionalnosti i bezbjednosti tk kanalizacije, a posebno se navode razlozi zbog kojeg se ne mogu ispoštovati uobičajeni zahtjevi.

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata komentar Mtela, ali kako nije predložena izmjena ili dopuna navedenog stava, ocjenjujemo da predložena formulacija obuhvata navedeni komentar.

43. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 6, stav 8

- „125 kN u pješačkom koridoru i slobodnom terenu;“ – Ovaj tip poklopca je predviđen za zone gdje nema kolskog saobraćaja.
- „400 kN u kolovozu i svim ostalim površinama predviđenim za kretanje vozila.“ – Tip poklopca 400 kN je predviđen za kolovozne zone gdje se odvija saobraćaj svih motornih vozila, a postoje i poklopci tipa 250 kN koji su predviđeni za kolovozne zone gdje je zabranjen saobraćaj teškim vozilima C i D kategorije (npr. parkinzi za vozila A i B kategorije).

Odgovor Agencije:

Agencija djelimično prihvata komentar Mtela, jer se ne radi samo o nosivosti poklopca nego o telekomunikacionim kablovskim oknima i poklopcima na njima kao integralnoj cjelini, koja treba da zadovolje navedene uslove nosivosti. Kako nije predložena izmjena ili dopuna navedenog stava, ocjenjujemo da predložena formulacija obuhvata navedeni komentar.

44. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 9, stav 1 i 2

Mislim da je pretjerano da se moraju koristiti isključivo cijevi za 10 bara pritisak. U praksi je te cijevi potrebno koristiti ako se kroz njih uvlači kabl uduvavanjem na velike daljine. Ako se koriste PEHD cijevi malog prečnika na kratkim rastojanjima (reda 60÷100 m) radi dodatne zaštite kablova koji se uvlače u njih ili uvlačenja mikrocijevi, treba omogućiti korišćenje cijevi za pritiske do 6 i 8 bara.

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog Mtela, jer nisu navedeni odgovarajući standardi, preporuke ili uporedna praksa koji bi poslužili kao osnov za predloženu izmjenu. Sa druge strane, uslovi navedeni u predmetnom članu su važili i do sada, a Agencija nije spremna bez valjanog obrazloženja da dozvoli instalaciju cijevi lošijih tehničkih karakteristika.

45. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 9, stav 2

Ako se koristi polietilen visoke gustine onda je generalno oznaka PEHD

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog Mtela, jer su pored oznaka PE koja je odavno u upotrebi date i određene tehničke karakteristike (polietilen visoke gustine), pa smatramo da nema potrebe za njenom izmjenom, iako je konstatacija Mtela u principu tačna.

46. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 11, stav 1

Predlog za dopunama i izmjenama alineja 1, 2, 5 i 7:

- Dodavanje riječi „vankolovozne i zelene površine na kojima nije predviđena izgradnja nadzemnih objekata”; - Mislim da treba obuhvatiti i ove površine

Dodavanje riječi: „, odnosno svim područjima na kojima postoji mogućnost dalje gradnje” – Pokušao sam uopštenije obuhvatiti neizgrađena područja

- Predlog „kategorije III do VII”
- Ovo se ne slaže sa Članom 3 gore, gdje piše da je najmanja širina rova 15 cm (što mi i jeste logičnije ako npr. polažemo samo 1×PEHD fi40mm, onda je 30 cm širina predimenzionisana)

Odgovor Agencije:

Agencija djelimično prihvata predlog za izmjenu navedenog stava, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu pravilnika u alinejama 5 i 7 ovog stava. Što se tiče predloga za alineje 1 i 2, Agencija ocjenjuje da predložene formulacije obuhvataju sve relevantne slučajeve izgradnje telekomunikacione kablovske kanalizacije.

47. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 11, stav 4

Alineja 2 – „Što je sa optičkim kablovima? Zavisno od prečnika i dužine trase u jednu cijev malog prečnika se može uvući više optičkih kablova.”

Odgovor Agencije:

S obzirom da na osnovu navedene formulacije nijesu do kraja jasni uslovi za polaganje optičkih kablova, naglašavamo da svaki optički kabl treba da bude postavljen u svoju cijev, pa će Agencija, u skladu sa navedenim, izvršiti dopunu navedene alineje 2.

48. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 11, stav 5

Mislim da se kapacitet tk kanalizacije za ove zone određuje u skladu sa Pravilnikom o tehn. i dr. uslovima za...EKM, EKI i PO u objektima (41/2015) kojeg je isto donio EKIP. Još uvijek je važeći (bar u prelaznom periodu), pa treba obratiti pažnju na to da budu usklađeni pravilnici pošto pretpostavljam da će na redu doći i nova verzija tog pravilnika.

Odgovor Agencije:

Agencija će izvršiti izmjenu navedenog stava kako bi bio jasniji i primjenljiviji. Pored toga, treba naglasiti da je Pravilnikom koji je naveden u komentaru nije određen minimalni kapacitet telekomunikacione kablovske kanalizacije treba da bude, već je navedeno propisano Pravilnikom o uslovima za planiranje, izgradnju, održavanje i korišćenje elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme („Sl.list Crne Gore“, br. 059/15 od 15.10.2015, 039/16 od 29.06.2016).

49. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 11, stav 11

Predlog da se riječi „250 m“ zamijene riječima „200 m“ – Mislim da ovo treba smanjiti na 200 m jer npr. imamo buntove PE fi40 sa dužinama 200 m, pa bi u slučaju 250 m trebala spojnica za fi40. Takođe i sajle za ručno uvlačenje su dovoljne za do 200 m i sve preko mislim da nije dobro.

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata predlog za izmjenu navedenog stava, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu pravilnika.

50. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 11, stav 12

Ima li negdje tačno opisan taj postupak kalibracije, kao i da li ima negdje forma ili opis obrasca protokola o ispitivanju prohodnosti cijevi?

Odgovor Agencije:

Agencija smatra da operatori elektronskih komunikacionih mreža, kao vlasnici najvećeg dijela izgrađene telekomunikacione kablovske kanalizacije treba da primjenjuju određene postupke za ispitivanje prohodnosti cijevi, uključujući i postupak kalibracije koji se navodi u tehničkoj literaturi i uporednoj praksi kao relevantan postupak za navedeno pitanje. Kako Mtel nije dao konkretan predlog za izmjenu stava, smatramo da on na sveobuhvatan način tretira ovo pitanje.

51. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 12, stav 2

Predlog da se uradi poseban pravilnik o minimalnim rastojanjima EKI i PO od drugih instalacija, kao što je nekad bila jedna od tehničkih preporuka ZJPTT.

Odgovor Agencije:

Uslovi, rastojanja i način zaštite elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme od drugih vrsta infrastrukture su propisani Pravilnikom o širini zaštitnih zona i vrsti radio koridora u kojima nije dopušteno planiranje i gradnja drugih objekata („Sl. list Crne Gore“, br. 33/14).

Pored toga članom 18 Zakona o elektronskim komunikacijama je propisano da „Širine zaštitnih zona i vrste radio-koridora u čijoj zoni nije dopušteno planiranje drugih objekata iz st. 1 i 2 ovog člana propisuje Ministarstvo, u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje prostora i izgradnja objekata.“ S obzirom da Agencija priprema stručne osnove za izradu ovog propisa, možemo vas obavijestiti da je priprema istih pri kraju, te da će u kratkom roku biti upućene nadležnom Ministarstvu.

52. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 12, stav 2

Ovo jeste smisleno, ali je vrlo upitna realizacija sa stanovišta planiranih infrastrukturnih koridora i mogućnosti dalje nadgradnje i proširenja.

Odgovor Agencije:

S obzirom da u komentaru Mtela Agencija ne prepoznaje predlog za izmjenu ili dopunu navedenog stava, smatramo da postojeća formulacija ovog stava obuhvata i datu konstataciju Mtela.

53. Komentar Mtela – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 14

Ovaj član se faktički ne može ispoštovati jer trenutno u državi ne postoji nikakav pravilnik o načinu na koji se vrši geodetsko snimanje infrastrukture i izrada geodetskog elaborata istog, a čitav član se zasniva na tome. Treba osmisliti alternativu tome.

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata predlog Mtel-a, jer je ovo jedini ispravan način za pripremu tehničke dokumentacije izgrađene telekomunikacione kablovske kanalizacije. U stavu 2 predmetnog člana je navedeno sljedeće:

„Kao osnova za izradu tehničke dokumentacije izvedenog stanja telekomunikacione kablovske kanalizacije koriste se geodetski snimljene tačke iz elaborata za katastar infrastrukture. Geodetsko snimanje telekomunikacione kablovske kanalizacije i izrada geodetskog elaborata za katastar infrastrukture obavlja se prema važećim propisima iz oblasti državnog premjera i katastra nekretnina.“

To znači da se ovaj član Priloga 1 pravilnika, kao i neki prethodni članovi, referencira na propise koji nijesu u nadležnosti Agencije, a prema kojima se priprema tehnička dokumentacija izvedenog stanja telekomunikacione kablovske kanalizacije. Svakako će se prilikom primjene ovog člana uzeti u obzir sve okolnosti, pa i trenutno nepostojanje relevantnih propisa iz oblasti državnog premjera i katastra nekretnina.. Međutim s obzirom da Mtel nije dostavio predlog za izmjenu ovog člana, Agencija neće mijenjati formulaciju iz Nacrta pravilnika.

54. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima - opšte

Treba uzeti u obzir da imamo i HFC mreže gdje postoje i koaksijalni/bakarni kablovi i uslovi na terenu diktiraju da nekad moramo proširiti i te mreže. Zašto to nije uzeto u obzir pravilnikom?

Odgovor Agencije:

Agencija je pripremila uslove za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima zato što je to vrsta pristupnih mreža koja se najsnažnije razvija, a koja obezbjeđuje najveće pristupne brzine, pa u skladu sa tim predstavlja prioritet u razvoju pristupnih mreža. To svakako ne znači da nije dozvoljen razvoj i drugih pristupnih mreža, posebno onih koje mogu obezbijediti brzine pristupa u download-u od najmanje 100 Mb/s, a u koje spadaju i HFC mreže. Mtel je i do

sada razvijao tu vrstu pristupne mreže bez uslova koje je propisala Agencija, pa u tom kontekstu može i da nastavi, s tim što Agencija očekuje da će prioritet dati razvoju pristupnih mreža sa optičkim kablovima.

55. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 4, stav 1

Što ovo tačno znači u smislu obaveze („dužan je”) i „zajedničkog korišćenja”?

Odgovor Agencije:

Agencija smatra da je formulacija ovog stava prilično jasna, pa u tom smislu može još jednom da ponovi da je cilj ovog Priloga 2 da se planiraju jedinstvene optičke distributivne mreže, koje bi mogli da koriste svi zainteresovani operatori, na principima otvorenog pristupa i zajedničkog korišćenja.

56. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 4, stav 4

Kako se neko uobičajeno područje zahvata distributivne mreže u našim urbanističkim uslovima može svesti na jednostavni pravougaoni oblik?

Odgovor Agencije:

Primjer kada se područje zahvata optičke distributivne mreže se može svesti na pravougaoni oblik jeste slučaj kada ta optička distributivna mreža pokriva jednu zgradu. Međutim, to je poseban slučaj koji je naveden u ovom stavu sa mogućnošću da područje zahvata optičke distributivne mreže bude i drugačijeg oblika, ali sa ciljem kako je navedeno u ovom stavu: „kako ne bi došlo do toga da manji dijelovi određenog područja ili određeni objekti ne mogu biti povezani na mrežu”.

57. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 4, stav 6

Kako neki urbanistički planer može znati ovo? To su principijski parametri projektovanja EKM što se radi na nivo glavnog projekta, a ne planske dokumentacije. Npr. za projektovanje uličnog ormara moraju se znati dimenzije ormara radi njegovog postolja, veza do tk okna ili stuba i sl.. To sve nije nešto što se predviđa prostorno-planskim dokumentom. U prostornom planu se možda može posebno naglasiti da se pored tk okana treba ostaviti određeni prostor za eventualni smještaj uličnih ormara (pitanje koliko njih, za koliko operatora?) radi nekih budućih UT uslova, ali ne više od toga.

Odgovor Agencije:

Kako je Mtel naveo u posljednjoj rečenici svog komentara, namjera ovog stava jeste da u „urbanističkim planovima uređenja prostora planira” bude planirano postavljanje uličnih ormara i kontejnera za smještaj distributivnih čvorova. To svakako ne spada u djelatnost projektovanja ovih objekata koja obuhvata detalje navedene u Mtelovom komentaru. Sa druge strane, ako u „urbanističkim planovima” nije planirano postavljanje ovih objekata, neće biti moguće izdavanje UTU na osnovu kojih se može raditi projektovanje tih objekata. S obzirom da Mtelov komentar ne sadrži predlog za izmjenu ovog stava, on će ostati isti.

58. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 4, stav 7

Prostornim planom se možda može sugerisati gradnja EKM sa optičkim kablovima, ali način realizacije u potpunosti zavisi od operatora i izdatih UT uslova.

Odgovor Agencije:

Ovaj stav govori o onome što će se utvrditi prostornim planom, a tiče se načina realizacije pristupnih mreža baziranih na kablovima sa optičkim vlaknima. Za razliku od Mtela, Agencija smatra da je to potrebno, kako bi se na osnovu toga što je predviđeno prostornim planom, u zavisnosti od gustine naseljenosti i razvijenosti infrastrukture mogli izdati UTU.

59. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 5, stav 1

1,2 o.v. u distributivnom čvor/korisničkoj jedinici?!! Na što se tačno misli? Ako se misli 1,2 o.v. sa strane spojne mreže onda je to predimenzionisano jer u principu kapacitet kabla u spojnoj mreži zavisi primarno od arhitekture mreže i primijenjene tehnologije. A ako se misli na distributivnu mrežu do korisnika onda je podcijenjeno i samo 1 vlakno do korisnika je danas besmisleno.

Odgovor Agencije:

Agencija smatra da je potrebno citirati rečenicu u kojoj je naveden predmetni termin:

„Za svaku korisničku jedinicu treba da se projektuje minimalno kapacitet od 1,2 optičkih vlakana u distributivnom čvoru, a do svake korisničke jedinice treba postaviti minimum jedno optičko vlakno.“

Ovo praktično znači da kapacitet distributivnog čvora sa aspekta broja optičkih vlakana treba da bude minimalno za 20% veći od broja predviđenih korisničkih jedinica, a da je obavezno postaviti minimalno jedno optičko vlakno do svake korisničke jedinice. Kako Mtel nema predlog za izmjenu ovog stava, ostaće nepromijenjen.

60. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 5, stav 3 i 4

Zbog ovoga pitamo gdje su u ovom pravilniku uslovi za planiranje, izgradnju itd. za nadzemnu EKI i PO !!!

Odgovor Agencije:

Agencija je odgovor na navedeno pitanje dala za Mtelov komentar broj 1.

61. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 5, stav 5

Na što se ovdje tačno misli? Prema gornjim definicijama pojmova, principski jednu distributivnu mrežu može opsluživati više od jednog distributivnog čvora, tako da ako se kaže "po pravilu" treba naglasiti i da to nije obavezno.

Odgovor Agencije:

Agencija smatra da treba citirati stav na koji se odnosi komentar. On glasi:

„Optička distributivna mreža se projektuje po pravilu tako da ima jedan distributivni čvor.“ Smatramo da je navedeni stav potpuno jasan, kao i da termin „po pravilu“ znači da može da bude i izuzetaka.

62. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 6

Zar ovo ne bi trebalo da je predmet Pravilnika za EKM, EKI i PO u objektima (41/2015)?

Odgovor Agencije:

Pravilnik koji je Mtel naveo u svom komentaru u principu tretira dio elektronske komunikacione mreže i infrastrukture od interfejsa spoljne pristupne elektronske komunikacione mreže do krajnjih korisnika, pri čemu, a kako je navedeno u stavu 1 ovog člana „Optička distributivna mreža završava u interfejsu spoljne pristupne elektronske komunikacione mreže (ENI)“. Agencija smatra da, iako u jednom dijelu može imati zajedničkih elemenata sa navedenim pravilnikom, je korisno da bude navedeno i u ovom pravilniku. Takođe, Agencija će obezbijediti usaglašenost sa odredbama navedenog pravilnika.

63. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 7

Ovaj član je posebno važan jer „prisiljava“ operatora investitora/vlasnika EKM da iznajmljuje vlakna drugim operatorima. Kako se onda ome se onda isplati da gradi mrežu? Dovoljno je čekati da jedan operator odluči da uradi mrežu, a onda svi ostali iskažu interesovanje i investitor mora da planira povećane kapacitete, a ostali samo čekaju da ovaj završi mrežu i nude usluge !!!

Odgovor Agencije:

Agencija je odgovor na navedeno pitanje dala za Mtel komentar broj 2.

64. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 8

U potpunosti isto kao i prethodni komentar na član 7. Ovo mi je vrlo sporno jer svodi EKM na infrastrukturu od interesa za zajedničko korišćenje i u potpunosti zanemaruje komercijalni interes operatora vlasnika koji gradi EKM.

Odgovor Agencije:

Agencija je odgovor na navedeno pitanje dala za Mtel komentar br. 2.

65. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 11, stav 1

U nekim situacijama ovo može da znači nepotrebno dodatno slabljenje signala što u nekim graničnim područjima distribucije zna da pravi problem u smislu nemogućnosti isporuke ugovorenog servisa.

Odgovor Agencije:

Agencija smatra da je način realizacije spojeva u distributivnom čvoru preko optičkih konektora najbolje rješenje, koje pruža niz prednosti nad drugim rješenjima, a istovremeno omogućava ostvarivanje svega onoga što je propisano Prilogom 2. Pored toga, Mtel nije u svom komentaru naveo da koristi drugačije metode za realizaciju spojeva u distributivnom čvoru.

66. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 11, stav 3 i 4

Ovo veoma komplikuje situaciju na terenu. Npr. kako da operator vlasnik racionalno kontroliše pristup distributivnom čvoru i kako da vrši kontrolu radova koje vrši operator korisnik u istom, a potrebno je da vrši održavanje i da garantuje za neki kvalitet mreže?

Odgovor Agencije:

Agencija smatra da navedena pitanja, kao i mnoga druga treba da budu precizirana u ugovoru o korišćenju optičke distributivne mreže između operatora i korisnika optičke distributivne mreže.

67. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 12

Saglasnost isključivo ako je na komercijalnim osnovama i ugovara se direktno između 2 operatora, a ne na nekoj referentnoj ponudi

Odgovor Agencije:

Agencija je odredbama Priloga 2 detaljno opisala postupak korišćenja optičke distributivne mreže, sa pravima i obavezama svih starana. U tom kontekstu, ovim članom je definisano u kojim slučajevima je moguće korišćenje optičke distributivne mreže.

68. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 14

Nametanjem obaveze da se mora iznajmljivati distributivna mreža svim zainteresovanim operatorima korisnicima ispada dodatni namet na operatora vlasnika da mora prioritetno održavati iznajmljene kapacitete u odnosu na svoje kapacitete..

Odgovor Agencije:

Agencija u potpunosti odbacuje komentar Mtela, jer u nacrtu pravilnika nigdje nije napisano ono što se tvrdi u komentaru Mtela.

69. Komentar Mtela – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 14, stav 6

Kako obezbijediti istovremeno nesmetan pristup i kontrolu tih radova u pogledu održavanja i garancije kvaliteta iznajmljenih kapaciteta drugim operatorima?

Odgovor Agencije:

Agencija smatra da obezbjeđivanje nesmetanog pristupa nema nikakve veze sa kontrolom nekih radova u pogledu održavanja i garancije kvaliteta. Obezbeđivanje nesmetanog pristupa je potpuno normalna obaveza, u slučaju iznajmljivanja infrastrukture ili mreža, a kontrola radova i slične aktivnosti su nešto što treba da bude precizirano ugovorom između operatora. S obzirom da Mtel ima značajno iskustvo u zajedničkoj gradnji i korišćenju elektronskih komunikacionih mreža, Agencija vjeruje da i ovom segmentu neće biti većih izazova.

Predlozi, primjedbe i komentari Crnogorskog Telekomu i odgovori Agencije:

1. Komentar Crnogorskog Telekomu – opšti

Smatramo značajnim aktivnosti Agencije da se donošenjem ovog pravilnika ne samo ispuni zakonska obaveza već i unaprijedi regulatorni okvir imajući u vidu da je tekst nacrtu pravilnika jasno struktuiran, i u skladu sa savremenim tehničkim, infrastrukturnim i bezbjednosnim zahtjevima.

Posebno ističemo značaj definisanja uslova za planiranje i pristup elektronskoj komunikacionoj infrastrukturi, što doprinosi transparentnosti procesa i omogućava efikasniju implementaciju projekata u ovoj oblasti, s tim što smatramo neophodnim i da se uspostave mehanizmi kontrole i bliskije saradnje sa donosiocima planskih dokumenata. Ovo iz razloga kako bi se suštinski

obezbijedio razvoj elektronskih komunikacija u čemu Agencija treba da da značajan doprinos, naročito u segmentu ukidanja dosadašnje prakse da se prilikom rekonstrukcije saobraćajnica postojeća elektronska komunikaciona infrastruktura nije tretirala u okviru projektne dokumentacije, već je često bila zanemarena, što je dovodilo do naknadnog i neplanskog rješavanja ovih pitanja ponekad i na štetu vlasnika elektronske komunikacione infrastrukture.

Odgovor Agencije:

Agencija se zahvaljuje na dostavljenoj opštoj ocjeni Nacrta pravilnika od strane Crnogorskog Telekoma. Što se tiče drugog dijela komentara, želimo istaći da je Agencija u svom dosadašnjem postupanju, a u okviru svojih zakonom definisanih nadležnosti, radila na eliminaciji svih negativnih praksi kako prilikom planiranja elektronske komunikacione infrastrukture, tako i prilikom izgradnje raznih infrastrukturnih objekata, a prvenstveno prilikom rekonstrukcija i gradnji saobraćajnica. Vjerujemo da rješenja u novom Zakonu o elektronskim komunikacijama daju više nadležnosti i mogućnosti Agenciji da utiče na predmetna pitanja, što će Agencija iskoristiti u cilju stvaranja povoljnijeg okvira za planiranje, razvoj i zaštitu elektronske komunikacione infrastrukture i elektronskih komunikacionih mreža.

2. Komentar Crnogorskog Telekoma – Član 4, stav 4

Trenutna formulacija: „Prilikom izgradnje elektronske komunikacione mreže, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme treba sprovesti mjere za njihovu zaštitu od oštećenja do kojih bi moglo da dođe korišćenjem zemljišta, objekata i sistema u njihovoj okolini, poštovanjem standarda iz ove oblasti.“ – potrebno je jasnije definisati koje mjere se podrazumijevaju i kako se one tehnički sprovode u praksi.

Odgovor Agencije:

Uslovi, rastojanja i način zaštite elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme od drugih vrsta infrastrukture su propisani Pravilnikom o širini zaštitnih zona i vrsti radio koridora u kojima nije dopušteno planiranje i gradnja drugih objekata („Službeni list Crne Gore“, br. 33/14).

Pored toga članom 18 Zakona o elektronskim komunikacijama je propisano da „Širine zaštitnih zona i vrste radio-koridora u čijoj zoni nije dopušteno planiranje drugih objekata iz st. 1 i 2 ovog člana propisuje Ministarstvo, u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje prostora i izgradnja objekata.“ S obzirom da Agencija priprema stručne osnove za izradu ovog propisa, možemo vas obavijestiti da je priprema istih pri kraju, te da će u kratkom roku biti upućene nadležnom Ministarstvu.

3. Komentar Crnogorskog Telekoma – Član 6, stav 1

Potrebna je jasnija formulacija, naročito u dijelu koji se tiče nadležnosti. Nije precizirano da li se radi o internoj obavezi operatora, standardnoj proceduri ili tehničkom prijemu. Potrebno je dodatno razjasniti ulogu svih aktera i kontekst ove odredbe.

Odgovor Agencije:

Tehnički pregled, koji je naveden u ovom stavu, se tretira u kontekstu propisa o izgradnji objekata, tj. člana 55 Zakona o izgradnji objekata („Sl.list Crne Gore“, br. 19/25).

4. Komentar Crnogorskog Telekom – Član 7

Odredba djeluje pretenciozno, budući da zahtijeva obim dokumentacije koji prevazilazi čak i Glavni projekat, kako je definisan novim Zakonom o izgradnji objekata. Postoji opravdana bojazan da se ovakvim pristupom nameće prekomjerna regulacija koja u praksi može biti teško implementirana.

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata primjedbu Crnogorskog Telekom, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu navedenog člana pravilnika kako bi ga usaglasila sa odredbama Zakona o izgradnji objekata.

5. Komentar Crnogorskog Telekom – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 5, stav 2

Predlažemo izmjenu u dijelu da kapacitet pristupnih elektronskih komunikacionih mreža planirani kapacitet telekomunikacione kablovske kanalizacije mora zadovoljiti i potrebe za polaganje spojnih kablova u najmanje sljedećih 10 godina umjesto 5 kako je predviđeno. Ovo iz razloga što bi se na taj način omogućio održiv, racionalan i dugoročno efikasan razvoj elektronskih komunikacionih mreža. Navedeno je u skladu sa činjenicom da se elektronska komunikaciona infrastruktura, naročito kablovska kanalizacija, projektuje se i gradi kao dugoročna investicija, da se planski dokumenti donose na duži period kao i da postoji ubrzan rast potreba za kapacitetom kako zbog razvoja novih servisa (npr. 5G, IoT, cloud rješenja), tako i zbog rasta broja korisnika i uređaja.

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata primjedbu Crnogorskog Telekom, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu navedenog člana pravilnika.

6. Komentar Crnogorskog Telekom – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 5, stav 5

Sugerišemo izmjenu da planirana odnosno projektovana kablovska kanalizacija treba da bude minimalno 50% većeg kapaciteta od potreba tog operatora, a ne 30%, kako je predloženo jer je istim članom preporučeno kad god je to moguće, da sve telekomunikacione kablove, bez obzira na njihovu namjenu, treba da planira i da gradi samo jedan sistem telekomunikacione kablovske kanalizacije na određenom području.

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata primjedbu Crnogorskog Telekom, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu navedenog člana pravilnika.

7. Komentar Crnogorskog Telekom – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 11

Formulacija o minimalnom kapacitetu kanalizacije („Minimalni kapacitet telekomunikacione kablovske kanalizacije treba da bude:...“) zahtijeva detaljnu analizu i obrazloženje – kako u pogledu tehničkog opravdanja, tako i u pogledu korišćene terminologije. Posebno je važno uskladiti ovu odredbu sa Prilogom 2 Uputstva za optičku pristupnu mrežu, jer se čini da postoji određena kontradiktornost u pogledu pojmova poput distributivnog čvora, distributivne mreže i sl.

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata primjedbu Crnogorskog Telekom, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu navedenog člana pravilnika. Pored toga, naglašavamo da se skoro identična odredba nalazi u važećem Pravilniku o uslovima za planiranje, izgradnju, održavanje i korišćenje elektronskih

komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme („Sl. list Crne Gore“, br. 059/15 od 15.10.2015, 039/16 od 29.06.2016).

8. Komentar Crnogorskog Telekom – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 12

Riječ je o pozitivnoj i podsticajnoj preporuci. Ipak, ostaje nejasno šta se tačno podrazumijeva pod „tehničkom dokumentacijom“ u ovom kontekstu – da li je to glavni projekat, sertifikati, druga prateća dokumentacija“ potrebno je jasnije definisati ove pojmove radi njihove dosljedne primjene u praksi.

Odgovor Agencije:

Agencija u okviru svojih nadležnosti može samo da preporuči izgradnju kablovske kanalizacije u sklopu integrisane infrastrukture. To je uostalom cilj i nekih drugih važećih propisa u Crnoj Gori (npr. Zakon o korišćenju fizičke infrastrukture za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža velikih brzina („Sl. list Crne Gore“, br. 001/22 od 10.01.2022). S obzirom da se u ovom članu ne pominje termin „tehnička dokumentacija“, Agencija ne može konkretnije da odgovori na komentar Crnogorskog Telekom.

9. Komentar Crnogorskog Telekom – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 13

Formulacija obaveze ostaje nejasna kada je riječ o njenoj svrsi i efikasnosti. Stav 4 istog člana, zapravo pokazuje i indirektno potvrđuje ovu nejasnoću. Potrebno je doraditi tekst kako bi se jasnije istakao cilj ove obaveze i način njene implementacije.

Odgovor Agencije:

Agencija smatra da je član 13 jasan, te da predstavlja obavezu operatoru da označi cijevi telekomunikacione kanalizacije, kako bi se imali precizni podaci o korisnicima i/ili vlasnicima cijevi.

10. Komentar Crnogorskog Telekom – PRILOG 1: Uslovi za telekomunikacionu kablovsku kanalizaciju – član 14, stav 4

U stavu 4 potrebno dodati riječ „dimenzije“ tako da glasi: „Tehnička dokumentacija izvedenog stanja telekomunikacione kablovske kanalizacije treba da sadrži sljedeće podatke:

- lokaciju, **dimenzije** i tip okna;
- trasu telekomunikacione kablovske kanalizacije, broj, tip cijevi i njihove dimenzije (segmenti trase između okana), profile i zauzetost cijevi (razvijena šema okna – podaci o prostornom rasporedu cijevi moraju biti pridruženi svakom oknu);
- referentnu dubinu cijevi kablovske kanalizacije, minirova i mikrorova.“

Odgovor Agencije:

Agencija prihvata predlog Crnogorskog Telekom, pa će u skladu sa tim izvršiti izmjenu navedenog člana pravilnika.

11. Komentar Crnogorskog Telekom – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 5, stav 1

Potrebno preciznije definisati jer je nejasno šta znači „1,2 optičkih vlakana“

Odgovor Agencije:

Agencija smatra da je potrebno citirati rečenicu u kojoj je naveden predmetni termin:

„Za svaku korisničku jedinicu treba da se projektuje minimalno kapacitet od 1,2 optičkih vlakana u distributivnom čvoru, a do svake korisničke jedinice treba postaviti minimum jedno optičko vlakno.“

Ovo praktično znači da kapacitet distributivnog čvora sa aspekta broja optičkih vlakana treba da bude minimalno za 20% veći od broja predviđenih korisničkih jedinica, a da je obavezno postaviti minimalno jedno optičko vlakno do svake korisničke jedinice. Agencija smatra da je navedena formulacija potpuno jasna, a kako Crnogorski Telekom nema konkretan predlog za izmjenu navedene gormulacija, ona će ostati nepromijenjena.

12. Komentar Crnogorskog Telekoma – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 7

Smatramo neopravdanim nametanje ove vrste obaveze koja može značajno usporiti povezivanje potencijalnih objekta, imajući u vidu da je odredba uopštena i da se može odnositi i na primjer na dvije porodične kuće. Smatramo da je riječ o prekomjernoj regulaciji koja u praksi može biti teško implementirana, posebno imajući u vidu da se FTTH mreža razvijala od 2008. godine kroz koncept drugačiji od onog koji je prikazan na slici Aneks 1 Arhitektura optičke pristupne mreže (u dijelu optičke distributivne mreže, datim u godišnjim izvještajima Arhitektura i topologija mreže, tačka 9 FTTH mreže).

Odgovor Agencije:

Agencija ne prihvata primjedbu Crnogorskog Telekoma iz sljedećih razloga:

- Na početku smo dužni da naglasimo da se ne radi o nametanju nove obaveze, jer se navedeni član (skoro pa identične formulacije) nalazi u Pravilniku o uslovima za planiranje, izgradnju, održavanje i korišćenje elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme („Sl. list Crne Gore“, br. 059/15 od 15.10.2015, 039/16 od 29.06.2016), kao član 8 („Objava namjere o instalaciji optičke distributivne mreže“). Članom 7 Priloga 2 Nacrta pravilnika je skraćen rok 60 na 30 dana za dostavljanje namjere o instalaciji optičke distributivne mreže.
- Smatramo da se ne radi o prekomjernoj regulaciji zato što je cilj navedene obaveze izgradnja jedne distributivne optičke mreže, koju mogu da koriste svi zainteresovani operatori pod nediskriminatornim uslovima. To bi značilo da se smanjuju troškovi izgradnje u slučaju da svi operatori nezavisno grade svoje distributivne mreže na istom području. Pored toga, to bi značilo i veći izbor za krajnje korisnike koji bi, nezavisno od vlasnika distributivne mreže, mogli da odaberu usluge operatora koji može da ih ponudi i preko iznajmljene distributivne mreže.
- Arhitektura mreža koja je data u Aneksu 1 je generičkog karaktera, pa nije jasno kako ne obuhvata i slučaj realizacije FTTH mreže Crnogorskog Telekoma.

13. Komentar Crnogorskog Telekoma – PRILOG 2: Uslovi za pristupne elektronske komunikacione mreže sa optičkim kablovima – član 8

Operator investitor projektuje distributivnu mrežu na osnovu planske i projektne dokumentacije, tehničkih standarda i prethodno izraženih potreba korisnika. Nametanje obaveze da samostalno finansira naknadno povećanje kapaciteta – koje proizilazi iz interesa koji se pojavi nakon izrade i eventualno realizacije projekta koji uključuje i nabavku potrebnih materijala – stavlja ga u neizvjesnu poziciju i povećava investicioni rizik. Ovo bi značajno usporilo razvoj mreža produženjem vremena povezivanja objekata i značilo bi dodatno angažovanje resursa.

Odgovor Agencije:

Agencija djelimično prihvata primjedbu Crnogorskog Telekom, pa će izmijeniti navedeni član na način što će u stavu 5 briše riječi „i finansira“. Naime, nigdje u navedenom članu ne postoji formulacija „da samostalno finansira naknadno povećanje kapaciteta“, kako je Crnogorski Telekom naveo u svom komentaru. Pored toga, u predmetnom članu je navedeno da se odnosi između operatora investitora i operatora korisnika preciziraju ugovorom o pristupu i korišćenju. Samim tim operator investitor ima pravo da zaštiti svoje interese upravo kroz zaključenje tog ugovora, jer kako smo naveli nigdje nije napisano da je operator investitor dužan da investira više od inicijalnog iznosa, bez odgovarajućih garancija.

Sastanak nakon dostavljenih predloga, primjedbi i komentara zainteresovanih subjekata i Agencije:

Agencija je na zahtjev subjekata koji su dostavili komentare u otvorenom konsultativnom procesu organizovala sastanak u cilju detaljnijeg razmatranja pristiglih komentara. Sastanak je održan 22.07.2025. godine u prostorijama Agencije. Sastanku su prisustvovali predstavnici Agencije, kao i predstavnici operatora koji su dostavili komentare: Mtel i Crnogorskog Telekom.

Na sastanku su dodatno razmatrani pojedini dostavljeni komentari, primjedbe i predlozi operatora. Takođe, na sastanku su predstavnici Agencije predložili da operatori usaglasе i dostave predlog za izmjenu stava 5 člana 11 Priloga 1 Nacrta pravilnika, što su oni i prihvatili. Mtel je u dogovorenom roku dostavio dodatne komentare na član 11 Priloga 1 Nacrta Pravilnika, ali ne i predlog za izmjenu predmetnog stava. Crnogorski Telekom, takođe, nije dostavio predlog za izmjenu predmetnog stava.

S obzirom da operatori nijesu dostavili predlog za izmjenu stava 5 člana 11 Priloga 1 Nacrta pravilnika, Agencija je samostalno izvršila izmjene navedenog stava.

PREDSJEDNIK SAVJETA
Dr. Milan B. Radulović, dipl.inž.el
